

## Nr 1312

### av herrar Eriksson i Ulfsbyn och Molin om definition av måttenheterna enligt SI-systemet.

Den 17 december 1971 antog riksdagen ett förslag till lag om bestämning av volym och vikt m. m. som utfärdades samma dag (prop. 1971: 164). Lagen träder i kraft den 1 juli 1973, då 1934 års lag om mått och vikt upphör att gälla och inga måttenheter kommer att vara definierade i lag.

Det hade varit naturligt att i detta sammanhang även ta upp frågan om mått- och viktenheterna, i synnerhet som den utredning på vars förslag propositionen grundats tidigare lagt fram ett förslag om måttenheter (SOU 1965: 5). Skälen för att måttenheterna bör vara reglerade i lag är många.

För provningsanstaltens arbete är det nödvändigt att den meteorologiska grundvalen för den officiella provningsverksamheten är reglerad i författning. I åtskilliga författningar förekommer bestämmelser, som innehåller måttenheter, utan att enhetens storlek är angiven. Så är t. ex. fallet inom trafik- och hälsovårdsområdet och det elektriska området.

När man på detta sätt i författningar infört enheter utan att samtidigt definiera dem, har man uppenbarligen utgått från att innebörden av enheterna är så allmänt känd att någon tväkan därom icke kan uppstå. När man i lagstiftningssammanhang nyttjar tekniska begrepp, som tillkommit och definierats först efter långvarigt internationellt samarbete på det vetenskapliga planet, synes dock nödvändigt att närmare precisera innebörden av dessa begrepp. Framför allt är ofrånkomligt att, där i författning straff eller annan rättsverkan är knuten till vägning eller mätning enligt viss angiven enhet, enhetens innebörd är klart fastställd i författning.

De internationella besluten om SI-systemet har på flera håll aktualiserat frågan om en anpassning av den inhemska lagstiftningen till detta system. Redan före tillkomsten av de internationella besluten om SI-systemet förekom i några länder att det i lagen fastställdes enheter i betydligt större omfattning än vad som kunde anses erforderligt för att utgöra grundval för justeringsverksamheten. Sedan SI-systemet fått internationellt erkännande har det i flera europeiska länder ansetts lämpligt att anpassa lagstiftningen om måttenheter till detta system.

I betänkandet Mått och vikt (SOU 1971: 18) vidhåller utredningen sin uppfattning att Sveriges principiella anslutning till SI bör komma till uttryck i lagstiftningen men föreslår att detta sker genom bestäm-

melser utfärdade av Kungl. Maj:t. I ett av utredningen upprättat förslag till justeringskungörelse föreslås sålunda att mätnings- och vägningsredskap för att kunna justeras skall vara inrättade efter enheter som ingår i det av Allmänna konferensen för mått och vikt antagna internationella enhetssystemet (SI-systemet).

I propositionen erkännes att flera skäl kan tala för att en tillämpning av SI-systemet, som i praktiken redan förekommer på olika områden i vårt land, får en officiell förankring i lag samt att ett sådant ställningstagande redan nu från statsmakternas sida kunde underlätta användningen av systemet i vissa fall. Frågan kräver emellertid enligt propositionen ytterligare undersökning och kartläggning av mätningen på olika områden och bör inte avgöras i förevarande sammanhang. Vidare erinras om Nordiska rådets rekommendation att vid en och samma tidpunkt införa systemet i de nordiska länderna, ett samarbete som också kräver förberedelser.

Den i propositionen nämnda rekommendationen av Nordiska rådet är rek. nr 12/1971, vari de nordiska regeringarna rekommenderas att i samarbete genomföra erforderliga ändringar och kompletteringar av gällande lagstiftning i syfte att vid en och samma tidpunkt under 1970-talets första hälft införa måttenheter enligt SI-systemet i de nordiska länderna samt att i samband därmed även överväga förutsättningarna för vidgat nordiskt samarbete i spörsmål som anknyter till SI-systemets införande.

Vid remissbehandlingen av det medlemsförslag inom Nordiska rådet, som ledde till ovannämnda rekommendation, var uppfattningen bland flertalet remissinstanser att reformen borde genomföras inom en nära framtid utan att dock i allmänhet specificerade önskemål härvidlag framfördes. Några remissinstanser uttalade farhågor för att ett nordiskt samarbete kan komma att försena spörsmålets handläggning. Nordiska rådets ekonomiska utskott uttryckte förhoppningen att det skulle vara fullt möjligt att genomföra reformen under 1970-talets första hälft.

Nordiska rådets svenska delegation har yttrat sig över den utredning som låg till grund för propositionen om den nya lagen om bestämning av volym och vikt och framhåller därvid att det enligt delegationens mening är ofrånkomligt att i detta sammanhang ta ställning till frågan om SI-systemets införande. Som anges i Nordiska rådets rekommendation nr 12/1971 bör besluten härom träffas i nordiskt samråd. Delegationen vill, på sätt Nordiska rådet framhållit, understryka vikten av att planläggningen för SI-systemets genomförande i berörda lagstiftning snarast igångsättes med sikte på ett förverkligande kring 1970-talets mitt.

Som ett led i regeringens arbete i anslutning till rådets rekommendation har Sveriges standardiseringskommission utsänt en enkät till ca 500 företag, institutioner och förvaltningar i Sverige. I enkäten före-

slås bl. a. en tidsplan, som innebär att övergången skall vara genomförd den 1 januari 1978. Det förefaller som om Kungl. Maj:t tänkt sig att de nya måttenheterna skall stadfästas i en förordning först vid denna tidpunkt. Med tanke på att den nya lagen om bestämning av volym och vikt, till skillnad från nu gällande lag om mått och vikt, inte innehåller några definitioner av måttenheter och skall träda i kraft den 1 juli 1973, framstår denna tidpunkt som anmärkningsvärt sen. Vi kommer i så fall i Sverige att ha den situationen att måttenheterna ej är sanktionerade i lag från den 1 juli 1973 till den 1 januari 1978. Detta måste, mot bakgrund av de motiv som utredningen anfört för fastställande av SI-systemet i lag, framstå som ytterst betänkligt.

Bestämmelser om måttenheter har hittills ansetts vara av sådan betydelse för näringsliv och enskilda att de hör vara sanktionerade i lag, dvs. att riksdagens medbestämmande erfordras vid en ändring av måttenheterna. Måttenheternas tekniska och ekonomiska betydelse har ökat med den ökade komplexiteten på olika mättekniska områden. Det finns under sådana förhållanden så mycket starkare skäl att de grundläggande måttenheterna fastställs genom riksdagens medverkan och inte enbart i en förordning av Kungl. Maj:t eller av någon underordnad myndighet. Det är därför nödvändigt att riksdagen blir i tillfälle att anta en ny lag om måttenheter som kan träda i kraft då 1934 års lag upphör att gälla, dvs. den 1 juli 1973. Tiden är sålunda knapp och ett lagförslag måste snabbt utarbetas.

### Hemställan

Med hänvisning till det ovan anförda hemställas

att riksdagen begär att Kungl. Maj:t ville efter nordiskt samråd för riksdagen framlägga förslag till lag med bestämmelser om definition av måttenheterna enligt SI-systemet i så god tid att de nya bestämmelserna kan träda i kraft samtidigt med lagen om bestämning av volym och vikt m.m. (SFS 1971: 1081).

Stockholm den 26 januari 1972

OLLE ERIKSSON (c)

BJÖRN MOLIN (fp)

i Ulfaby